

A Jedlik-terv szakmai bírálata a hazai KKV-k szempontjából

avagy Jedlik-botlik az Igazságügy?

A Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Egyesület átvilágította a szellemi tulajdonvédelemmel kapcsolatos Jedlik-terv teljesülését, és ezzel kapcsolatos véleményét az alábbiakban teszi közzé. A Kormányzat 38/2012. (III.12.) Korm. rendelete 6. § (8) bekezdésében jogosította fel erre az egyesületet.

Az innovációvédelmi szektor felügyelete a 2. Gyurcsány-kormány idején az igazságügyi tárcához került. Az áthelyezés egyetlen "szakpolitikai" oka, hogy Demszky Gábor nem nevezte ki főpolgármester-helyettesnek az akkor MSZP-s Gy. Németh Erzsébetet. Az MSZP ezért visszavágásként Bendzsel Miklós, SZTNH elnök javaslatára Katona Béla MSZP frakcióvezető-helyettes útján elvette az SZTNH-t (akkori nevén Magyar Szabadalmi Hivatal) az SZDSZ irányítású gazdasági tárcától.

Az áthelyezést sajnos semmiféle hatástanulmány nem előzte meg – ha ilyen lett volna, akkor biztos nem történik meg. A világ 97%-a esetén ugyanis nem az igazságügyi tárca (IM) felügyeli e fontos gazdaságvédelmi területet, hanem a legtöbb országban a gazdasági tárca. Az IM nem is nagyon tudott mit kezdeni e területtel, nem állt rendelkezésére komoly gyakorlati szakember, és országos szervként az SZTNH szinte "alkirályságként" működhetett.

De nézzük mit tett a KIM, illetve annak utóda, az Igazságügyi Minisztérium 2013 óta, amikor is a Kormány elfogadta a **Jedlik-tervet, a Kormány "Szellemi tulajdonvédelemre irányuló – szakpolitikai – stratégiáját"**. A 211. lap szerint a Jedlik-terv "végrehajtásának fő letéteményese" a KIM és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH). A KIM-ben Répássy Róbert volt (lett volna) a "letéteményes", hogy a Terv szóvirágaival éljünk.

Tekintve, hogy a Terv 2016-ig szól, talán időszerű megnézni, hogy a célkitűzésekből jó félidőig mi teljesült. Nem könnyű egy 250 oldalas, frázisokkal teli tervek számonkérése, még akkor sem, ha gondosan elolvassa egy érintett, ezért csak szűrőpróbaszerűen, és az egyesület által képviselt **kkv-k szemszögéből** nézünk meg egy-egy fontos területet. A Terv sikerének hivatalos monitorozását a Terv kidolgozója, maga az SZTNH végzi, így cseppnyi kétségünk sincs afelől, hogy a Terv sikeres lesz. Előre ismerjük ugyanis azon vizsgálatokat, amikor valaki saját magát vizsgálja, illetve kéri számon. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy más stratégiai kormányterveknél is az előterjesztők feladata a monitorozás.

Kkv-k helyzete

Az összes foglalkoztatott közel 3/4-e kkv-kban, azaz kis- és középvállalkozásokban dolgozik. A legtöbb ágazatban a kkv-k 70 %-os részesedés felett vannak. A nemzetgazdasági fejlesztések több mint fele a kkv-knál történik. A Kormány külön [stratégiával rendelkezik](#) a kkv-kat illetően. E stratégia kidolgozója a Nemzetgazdasági Minisztérium, így nem lenne meglepő, ha esetleg az SZTNH-ban nem is olvasták volna. Így kerülhetnek két szék között a pad alá a magyar kkv-k, legalábbis a szellemi tulajdonvédelem területén. A Kormány kkv-kra irányuló cselekvési terve néhány sürgős teendőt is megfogalmaz. Ezek közül az egyik: "elő kell segíteni a kkv-k szaktudásának fejlesztését és az innováció valamennyi formáját". Célul

tűzte ki továbbá a Kormány a kkv-k javára az innovatív gazdaság kiépítését, továbbá előírja, hogy a "szakpolitikai eszköztárat hozzá kell igazítani a kkv-k szükségleteihez".

A Jedlik terv céljai a kkv-kal kapcsolatban

A [Jedlik-terv](#) célkitűzéseinél is előkelő helyet foglalnak el a kkv-kal kapcsolatos tervek, így fontosnak tartja a kkv-k "igényeinek feltárását". Cél a kkv-k "szellemi tulajdon-védelmi és jogérvényesítési tudatosságának" emelése, valamint a kkv-k információs deficitjének csökkentése. Ahogy a 130. lapon fogalmaz a Terv, a kkv-k számára a nemzeti oltalom megszerzése "életbevágó versenyképességi eszköz". A Terv a kkv-k információs deficitjének csökkentésére 2014. év végi határidőt tűzte ki. A Terv szerint az SZTNH-nak önköltséges áron kell továbbképzést, oktatást nyújtania (58. lap).

A tervek nem teljesültek.

1. Nem csökkentette az IM és az SZTNH a kkv-k információs deficitjét

Az SZTNH az önköltséges oktatást kiszervezte kft-jének, a Hipavilon Kft-nek. Az oktatásért az SZTNH felé piaci árat kell fizetni, a résztvevők pedig jellemzően nem a kkv-k menedzsmentjéből kerülnek ki. Az oktatás döntően száraz tankönyvi alapra és jogszabályra épülő anyagi-eljárás jogi oktatásnak tekinthető. Semmiképp sem alkalmas a nagyszámú kkv. információs deficitjének csökkentésére.

2. Nem segítette elő az IM és az SZTNH a kkv-k innovációjának fejlődését

Az Európai Szabadalmi Hivatal, az OECD és szakemberek szerint a legfontosabb mérhető innováció fejlődési mutató a szabadalmi bejelentések száma. Külön kkv. adattal nem rendelkezünk, de az összes kkv. (kb. 600 ezer) és magyar egyetem együttes szabadalmi bejelentéseinek száma 2014-ben: 185 darab. Ugyanez a szám az ötször nagyobb Koreában 200 ezer körülire tehető. Talán nem véletlen, hogy az össznemzeti szabadalmi bejelentések száma 2014-ben 50 éves mélypontját érte el (619 darab). A világtrend ugyanakkor 11 %-os növekedés.

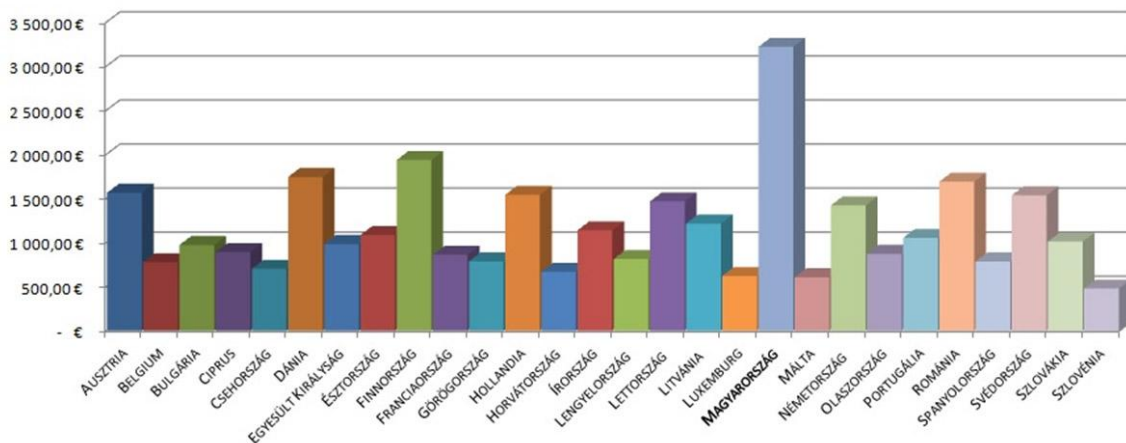
Az innováció fejlődését nagyban segítené, ha a fejlesztés előzetes szabadalomkutatásra épülhetne. A Jedlik-terv 58. lapján szereplő előírás szerint az SZTNH-nak önköltségi áron kell szabadalomkutatást végeznie többek között a kkv-k fejlesztéseinek elősegítésére. Bár a szabadalmi elbírálókat egyáltalán nem terheli le a magyar szabadalmi bejelentések száma (havi 1 db/elbíráló), ennek ellenére ezt a tevékenységet az SZTNH kiszervezte a Hipavilon Kft-nek. A Hipavilon Kft. nem önköltségi áron (kb. 40 eFt), hanem piaci áron (247 eFt) végzi e szolgáltatást, ráadásul szabálytalan körülmények között. A kkv-k feltalálói ugyanis egy olyan 500ezer Ft-os törzstőkéjű kft-re bízzák féltett fejlesztési titkaikat, akik nem rendelkeznek sem kormánytisztviselői titoktartási esküvel, sem szakmai felelősségbiztosítással. Ráadásul e tevékenység egy KSH állásfoglalás szerint Jogi tevékenység, amelynek végzése **engedélyhez, szakmai kamarai tagsághoz van kötve**. A Hipavilon Kft. tevékenységi köre nem tartalmaz ilyen tevékenységet, és nem is lehet tagja szakmai kamarának. Nem csoda, hogy a kkv-k nem veszik túlzottan igénybe szolgáltatásait.

3. A szakpolitikai eszköztárat nem igazították a kkv-k szükségleteihez

A párhuzamos és talán nem olvasott kkv-s kormánystratégia előírásai ellenére az IM és az SZTNH nem igazította szakpolitikai eszköztárát a kkv-k szükségleteihez. A szükséglet ugyanis az lenne, hogy ne a magyar kkv-k fizessék az EU-ban a legmagasabb szabadalom-fenntartási díjat a magyarokat érintő fenntartási időben (első 10 év). Az érdekvédők ez irányú rezsicsökkentési javaslatára az illetékes miniszter az SZTNH-ra hivatkozva azt állította, hogy a díj csak átlagos. Ez azt jelenti, hogy súlyos kommunikációs válság van az IM és az általa felügyelt SZTNH között. Nyilván nem várható el egy minisztertől, hogy egy általa periférikusan felügyelt terület részleteit ismerje. Elvárható azonban a szakpolitikai kormányzati szervtől (SZTNH), hogy **ne vezesse félre saját miniszterét, ráadásul igen durván.**

A magyar kkv-k ugyanis az [EU átlag](#) mintegy háromszorosát fizetik ki, holott a magyar piacon való jogkizárólagosság piaci értéke messze az EU átlag alatt van. A számok és a tények makacs dolgok, és könnyen ellenőrizhetők, például az Európai Szabadalmi Hivatal nemzeti jogokkal foglalkozó oldalán. A kkv-k magyar fenntartási díja egyébként az első 10 évben közel egymillió Ft.

EU tagállamok első 10 évdíj

4. Az egységes EU szabadalomra nem készítette fel az IM és az SZTNH a kkv-kat

Bár a Jedlik-terv 45. lapja alapján a tervet fogalmazó SZTNH tisztában van az egységes EU szabadalom kkv-kra gyakorolt káros hatásaival, mégsem tett semmit, hogy erre felkészítse a magyar kkv-k fejlesztőit, sőt, akik tenni akartak valamit, például az [MSZTE](#), azt is minden eszközzel akadályozta. Pedig erre 4 éve lett volna a tárcának és a kormányhivatalnak, mégsem tettek semmit. Ezt a megerősített együttműködési megállapodást 25 tagállammal még 2011-ben hozták létre a magyar elnökség alatt, és épp most ratifikálnák. Az SZTNH így már nem mer nyíltan fellépni az EU szabadalom ratifikációja ellen, sőt még a ratifikációt 2020-ra halasztó [hatástanulmány](#) tartalmát is eltitkolta. A lengyelek hasonló tanulmány hatására már visszaléptek a ratifikációtól. Hiba volt elvállalni az EU szabadalmi bíróság képzési központjának székhelyi feladatait is. Nem csak azért, mert sokba kerül, és nincs súlya. A tényleges szakmai képzés ugyanis a valódi bíróságokon lesz, amely London, Párizs, München. E "székhely" bevállalása után viszont a magyaroknak nincs erkölcsi alapja a ratifikációtól való visszalépésre.

Az MSZTE eredetileg azért jött létre, hogy a kormány innovációs politikáját támogassa, és segítsen az [egységes EU szabadalom](#) okozta hátrányok felismerésében és leküzdésében. Az eddig 3000 helyett évente 60-70000 külföldi szabadalmi jog fogja **taposóaknaként** korlátozni a magyar fejlesztőket, azaz a magyar K+F nem fog kellően hasznosulni. Négy év lett volna a felkészülésre, de az illetékesek semmit nem tettek érdemben, így **veszélyeztetik a kkv-k K+F forrásainak hasznosulását.**

Egyesületünk ennek ellenére kidolgozott már egy gyors-képzési anyagot, illetve tagjai kifejlesztettek egy olyan szoftvert, amely képes a „taposóaknak” megjelölésére. Ha a fejlesztők ismerik a taposóaknak (külföldi korlátozó jogok) helyét, akkor nem lépnek rá. A szoftver azonban kevés, sürgős szakpolitikai cselekvésre is szükség lenne.

Természetesen voltak az elmúlt éveknek sikerei is (pl. év végi pályázat), biztosak vagyunk benne, hogy az SZTNH bőséges teret szentel majd ezeknek éves jelentésében. A fenti problémák viszont sajnos súlyosan elnyomják a sikereket, és csak a legfontosabbakat említettük. Nem történt semmi például a bürokráciacsökkentés terén sem. Ez persze nem csak a kkv-kat érinti. Még mindig 3 példányban követelik meg a sokszor terjedelmes szabadalmi bejelentéseket, holott másnap már digitalizálják őket. Még mindig kérnek pozitív cselekményekhez, pl. új bejelentésekhez jogi képviselőktől is meghatalmazást, és annak alakítását – nyugati partnereket mosolyogtató szinten – aprólékosan ellenőrzik. Nyugat-Európában több helyen vagy akár az Európai Szabadalmi Hivatalnál (EPO) vagy Védjegyhivatalnál (OHIM) pozitív jogi lépéseknél már egyáltalán nem kérnek meghatalmazást hivatásszerűen eljáró képviselőktől. Ezt a gyakorlatot illene átvenni.

A nemzeti innovációvédelem kell, hogy elsődleges legyen mindenki számára, különösen azok számára, akiknek kormányzati feladatuk. Bízunk benne, hogy az illetékesek elgondolkoznak független szakmai érdekvédő egyesületünk kritikáján, és azt nem támadásnak, hanem a magyar fejlesztők és kkv-k innovációvédelméért való aggodásának tekintik.

Budapest, 2015. 11. 24.

Pintz György, elnök